

Hva skjer med pengene i Ringsaker?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Ringsakers økonomi fant. Og Ringsaker har en tydelig tvist: en stor, spredtbygd Innlands-kommune som bruker *mer* enn forventet på skole, fordi den har mange små grendeskoler — samtidig som den må stramme hardt inn for å få regnskapet i balanse.

+0,7 %

så stort var overskuddet i 2025 — snudd fra et stort underskudd året før. Men det er «kjøpt» med sparepenger, ikke tjent i drift

53 mill.

så mye *mer* enn forventet bruker kommunen på grunnskole — fordi mange små grendeskoler koster mer per elev

~393 mill.

så mye sparepenger planlegger kommunen å bruke fram til 2028 for å få budsjettet i balanse. Kommunedirektøren kaller det «ikke bærekraftig»

Tenk på kommunen som en husholdning: Ringsaker er en stor familie spredt utover et stort område, med to «byer» (Brumunddal og Moelv) og mange små grender. Familien har valgt å beholde skoler nær der barna bor — det koster mer enn å samle alle på færre, store skoler. Inntektene er samtidig litt under det vanlige, selv om familien allerede har skrudd opp alle skattene den kan. For å få endene til å møtes tar de penger fra sparekontoen. Det går i null på papiret — men sparepengene minker, og det kan ikke fortsette i det uendelige.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Ringsaker bruker mer enn forventet på skole — og mindre på eldreomsorg

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Ringsakers faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Grunnskole	53 mill. mer	Ringsakers store «dyre punkt» — mange små grendeskoler. Les neste side
Sosialhjelp m.m.	16 mill. mer	Skyldes i sin helhet hjelp til ukrainske flyktninger — og det vokser
Barnehage	15 mill. mer	Samme grunn som skole — mange små, eldre barnehager
Barnevern	12 mill. mindre	Drives stramt — men ingen fristbrudd, gjør jobben
Administrasjon («byråkratiet»)	27 mill. mindre	Under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	33 mill. mindre	Under forventet
Eldreomsorg og hjemmetjenester	54 mill. mindre	Drives nøkternt — bevisst innstramming. Les side 4

To motsatte mønstre i samme kommune: Ringsaker bruker *mer* enn forventet på det som handler om geografi og struktur — skole og barnehage spredt utover mange små steder. Og kommunen bruker *mindre* enn forventet på det den styrer hardt — eldreomsorg, barnevern og administrasjon. Det er ikke sløsing den ene veien eller svikt den andre: det er to bevisste valg som møtes i samme budsjett.

Regnestykket viser altså at Ringsaker er en kommune med ett tydelig «dyrt» område — **grunnskolen** — fordi den har valgt å beholde skoler nær der folk bor i et stort, spredt område. Samtidig strammer den hardt inn på eldreomsorgen. Hvorfor skolen koster mer, og hvorfor eldreomsorgen koster mindre, forklarer vi på de neste sidene.

Hvorfor koster grunnskolen mer enn forventet i Ringsaker?

Ringsaker er en stor kommune i areal, med to byer og en lang rekke grender — Brøttum, Lismarka, Åsen, Gaupen, Nes, Helgøya og flere. Når folk bor spredt, blir også skolene spredt. Og små skoler koster mer per elev enn store, fordi man trenger lærere, bygg og oppvarming uansett hvor få elever det er i klassen. Det er hovedgrunnen til at skolen koster 53 millioner mer enn forventet.

- **Kommunen har slått sammen mange skoler — men ikke ferdig.** I 2000 hadde Ringsaker 33 skoler. I 2024 er det 18. Likevel er flere små grendeskoler igjen, og noen er svært små: **Lismarka skole hadde 49 elever** høsten 2024 (mot 74 i 2000), og Åsen er like liten.
- **De minste skolene er de dyreste per elev.** Kommunedirektøren skriver rett ut at Åsen og Lismarka «har høyere ressursbruk pr. elev enn de øvrige skolene», og at det er «veldig overkapasitet» i form av tomme arealer som koster å drifte.
- **Politikerne har bestilt en utredning.** Kommunestyret vedtok i desember 2024 å legge fram sak om å legge ned Lismarka skole og å slå sammen barnehager i nordre Ringsaker til større enheter.

Kort sagt: Skolen koster mer fordi Ringsaker har valgt å ha skoler nær der barna bor, i en kommune der folk bor spredt. Det er ikke sløsing — det er et valg mellom penger og nærhet. Vil man spare, må man enten legge ned eller slå sammen små skoler. Det er det mest «styrbare» området i hele kommuneøkonomien, men også det mest følelsesladde, fordi en grendeskole ofte er selve hjertet i et lokalsamfunn.

En betent strid: Saken om skole- og barnehagestruktur i nordre Ringsaker er omstridt. Ringsaker FrP har sagt at de stemmer mot å utrede nedleggelse, og våren 2026 hevdet noen foreldre at kommunen begår «flere lovbrudd» i prosessen. **Dette er påstander fra parter i saken** — det er ikke fastslått av noe tilsyn eller domstol, og vi bruker det her bare for å vise at saken engasjerer sterkt.

Barnehagene følger samme logikk: Ringsaker har mange eldre, små barnehager, og kommunen vil samle dem i større enheter for bedre drift. Den statlige satsingen på flere ansatte i barnehagene (250 millioner på landsbasis) ga Ringsaker bare 1,5 millioner — så hjelpen utenfra er liten.

Snudd fra underskudd til overskudd — men balansen er «kjøpt» med sparepenger

+0,7 %

overskudd i 2025 — snudd fra minus 3,5 % i 2024. En forbedring på 167 millioner kroner

~393 mill.

sparepenger kommunen planlegger å bruke fram til 2028 for å holde budsjettet i balanse

–70

årsverk kommunen skal kutte innen 2027 — mest gjennom naturlig avgang, særlig i eldreomsorgen

Her er den ærlige historien. Ringsaker klarte i 2025 å snu et stort underskudd til et lite overskudd — det er en reell forbedring. Men måten det skjedde på er viktig.

Balansen er «kjøpt», ikke «tjent»

For å få budsjettet til å gå opp planlegger kommunen å bruke rundt **393 millioner kroner av sparepengene** i årene 2025–2028 — blant annet et pensjonsfond og kommunens vanlige sparekonto. Kommunedirektøren sier selv at dette «**ikke er økonomisk bærekraftig**», og at det vil svekke kommunens evne til å betale regninger fremover. På papiret går det i null, men under overflaten er den daglige driften fortsatt i ubalanse. Allerede nå mangler det dekning for store beløp i 2027 og 2028.

Derfor strammer kommunen inn på eldreomsorgen

Fordi inntektene er litt under det vanlige — selv om Ringsaker allerede har skrudd opp eiendomsskatten til det maksimale — må kommunen kutte. Den har vedtatt å fjerne **70 årsverk innen 2027**, mest gjennom naturlig avgang, og lover å skjerme grunnbemanningen i de viktigste tjenestene. Det er grunnen til at eldreomsorgen bruker mindre enn forventet: det er en **bevisst innstramming**, ikke at tjenesten svikter. Faktisk snudde eldreomsorgen fra et stort overforbruk i 2024 til å bruke mindre enn budsjettet i 2025. Statlige tilsyn i 2025 fant **ingen lovbrudd** på forsvarligheten — men Arbeidstilsynet ga flere pålegg om arbeidsmiljøet, et tegn på at de ansatte kjenner presset.

Forskjellen fra mange andre kommuner: Noen rike kommuner velger bort eiendomsskatt og har en inntektskilde liggende ubrukt. Ringsaker er det motsatte: kommunen har **allerede krevd inn full eiendomsskatt siden 2007** (rundt 140 millioner i året) og har *likevel* inntekter under landssnittet. Det betyr at det ikke finnes noen enkel ubrukt inntekt å hente — pengene må enten spares inn på driften, eller hentes fra sparekontoen slik det skjer nå.

Det ærlige bildet er altså verken «Ringsaker er i fri flyt» eller «Ringsaker er konkurs». Det er en kommune som har snudd et underskudd til balanse på papiret, men der balansen hviler på sparepenger som minker — samtidig som den spredte strukturen gjør skolen dyr og inntektene er svake.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Ringsaker et lite overskudd (**pluss** 0,7 %) — snudd fra et stort underskudd (minus 3,5 %) året før. Men overskuddet er i stor grad skapt ved å bruke sparepenger, ikke ved at driften går rundt.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Ringsaker: 16,3 % — litt over kommunens eget mål. Men kommunen planlegger å bruke mye av sparepengene de neste årene for å holde budsjettet i balanse.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Ringsaker rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at skole og barnehage ligger over forventet, mens eldreomsorg ligger under.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Ringsaker har krevd den inn på alle eiendommer siden 2007, til høyeste sats (4 promille), og får rundt 140 millioner i året. Til forskjell fra mange andre har Ringsaker altså ingen ubrukt skatt å hente.

Frie inntekter

Skatt og overføringer fra staten som kommunen kan bruke fritt. Ringsakers frie inntekter ligger under landssnittet (94,1 %) — kommunen har altså litt mindre å rutte med enn en gjennomsnittskommune, selv etter at man har tatt hensyn til at den er stor og spredt.

Resultatforbedringsplan

Kommunens plan for å bruke mindre penger. I Ringsaker betyr den å kutte 70 årsverk innen 2027, mest ved at folk som slutter ikke erstattes. Grunnbemanningen i de viktigste tjenestene skal skjermes.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Ringsakers egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når skole eller sosialhjelp koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at struktur og geografi (mange små skoler) eller forhold utenfor kommunens kontroll (flyktningbosetting) driver kostnadene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.